

1-22 სტრ., 4r

უსტორია საქართველოსა ოღწერილი ჭრანციცისა
დენერალ. სარლოს მრ ხ თარგმნილი ჭრანციცულითა სუსულ
ად უფლისა პრორევეთისაგან. ხოლო რუსულითა ქართულსა ენასა
ზ თარგმნილი თავადის თარხანოვისაგან წელსა 1782 :

წაწყება პირველი საქართველოდა ვითარებისათჳს თავი 1.
შოთხრობისა:

საქართველო არს ფ დ კეთილი ადგილია, გარნა ტყიანი კლ
დიანი, მთაბარიანი მუნ არს ფ დ მრთელი ჰაერი წყალნი ფ დ მარ
გებელ, ნაყოფიერებისა ყოვლისა კეთილ-მომცემ ხ მიწისა და ანუ
ხისა არს მადანი მრავალ გვარი, კ დ არიან ტფილნი წყალნი სასარგ
ებლო კაცთა. ხ აქუსთ სარწმუნოება ბერძნისა და არიან რაოდენნი
მე კათოლიკენი სომეხნი და თათარნი და ურიანი. საქართველოსა კა
ცთა ენა არს თჳთ საკუთრისა მათისა ბუნებისა ვ დ ჰყავთ მეფე
თჳსისავე სარწმუნოებისა გარნა მსახურებენ სპარსთა მეფისა;

ოხრობა მეფეთათჳს საქართველოსათა თუ ვ რ ჩჳწულება აქვთ;
შეფეთა საქართველოსათა არს ჩჳწულება ვ დ ჰყვარობენ პურა
დობასა და სიმხნესა იგინი, გარნა გარეშე ივონომისა. (ესე იგი
კანონიერისა წესისა,) და ამის მიზეზისა ძლით არა აქუსთ პური უკ
უთუმცა თჳსთა საბრძანებელთაგან არა მოეცესთ ხ ოდესცა და
სხდებიან ნადიმთა ზ ა, მაშინ არს წყება ზრუნვისა მათისა
სადილისათჳს. უკეთუ ვახშმისა. ხ სპანი არა ჰყავსთ. და უკეთუმ
ცა განუსწავლელი იგინიცა რეგულსა შ ა, ხ ოდეს მოვიდოდეს მტერი
1-23 სტრ., 4v

მაშინ იწყებდენ ზახილსა და შეკრებასა სპათასა განდევნათ მა
თდთა ყვარობენ კაცთა მენეთა უკეთუ კაცი დააბიზღებდეს ამხან
აგსა ანუ ძმასა მაშინ იგი იქნება პ ლ ყრმა მეფისა რომელთაცა არა
აქუსთ სჯული სიმართლისა, რ იპოვოს კაცი ესეთი რომელსაც აქვნდეს
შეძლება ნივთთა კეთილთა მსწრაფლ მოუღებენ შემძლებელსა მას
ვ დ არიან თჳთ ღარიბ, რომელნიცა გონებენ ქცევითა მით უმჯო
ბესობასა, გარნა სახელნი უგუნურნი და უცნობნი წერილთა ანუ
ჭილოსო ჭოსთა ჰსძულობენ მეცნიერთა კაცსა. და უკეთუ იცის ვინ
მე მეცნიერება უპყრიესთ გიჟად და არა იციან პატივი მისი,
და ეგრეთვე ჰელოვანთაცა კაცთა, გარნა არა უწყიან თუ ვითარსა
ბედნიერებასა მიიღებს ყ ლი ქ ყანა მეცნიერებითა უყვარსთ
ჯდომა ნადიმსა ზედა გრძლად და სმა ფ დისა სასმლისა. და ოდეს
სთრავსთ, მაშინ იხვაშიდებენ სუფრასა ზ ა, და ყ ლსა ქ ყანისა საქ
იროსა საქმესა ზ ა, მუნ გარიგებულ ყოფენ. და ოდეს განქარდეს
სმა აღარ უწყიან თუ ვ რ არჩიეს და ანუ ვითარ განაგეს;

ოღზრდისათჳს ძეთა მეფისათა;

ადიზრდებიან მეფისა ძენი მოახლეთაგან და ჰყავსთ მიჩენილი გლეხთა შვილთანი ფ~დ უმეცარნი, და ოდეს აღმოიდგამს ენასა მსწრაფლ ასწავლიან ლანძღვასა და უშვერთა, და ოდეს ადიზრდებთ ის მისცემენ ბეჭედთა და დროშასა, და ნებასა სრულსა ვ~ა აქუს მე თვთ მეფესა, ხ~ მეფისა ძენი უმეცარნი, რომელთაცა არა უწყიან სხვათა ენა ფილოსოფია მრისხანებისა და გინებისა და ტაცებისაკიდე. ხ~ უსაკუთრესი მათი არს უკეთუ ჰყავსთ ძაღლი ანუ ქორი 1-23 სტრ., 5r

და კ~დ სმენ ფ~დ ანუ უპატოსა კაცსა თანა მეგობრობა, ანუ უპიროსა კაცსა თანა რჩევა, ხ~ ესე ვითარი ქცევა მეფისა ძეთა არა არს ფ~დ საქებელ შეყრილობასა შ~ა საზოგადოებითსა, და არა ზრუნვენ მამა კაცურისა საქმისა თვს, დაუფროსცა მომავლისათვს საქმისა. ხ~ წარსრულისათვს საქმისა, ფ~დ აქუსთ ზრუნვამ, და არა ეძიებენ ქ~ყნის შემატებისათვს და არცა საზოგადოთა ხალხთათვს, თვნიერ სიამოვნესა თავისა თვსისა და ვით არმე ესე სათნო ეყოს ხალხსა ანუ ქ~ჭყანასა;

Ⓒვთ თავადთა ანუ კეთილ-შობილთა საქართველოდსათა;

Ⓒვით თავადნი ანუ კეთილ შობილნი არიან ფ~დ მხნენი სალდათნი, და უფროსლა მეფეთა კარსა ზ~ა მყოფნი, ჰყვარობენ, ქურდობასა ტყუილსა და ავენობასა, რომელთაცა ვერ ძალ უძთ დაფარვა მეფისა საიდუმლოთა, და ეს თავე თვსთა მეგობართაცა; და უკეთუ მისცე ფასი მამინვე გეტყვან ყ~თა მეფისა საიდუმლოთა და ქ~ყანისათა და სავლისთა. ვ~დ მეფისა და საზოგადოთა შემოსავალთა. ვ~ა მტრისა სა, ეგრეცა თავის მეფისა დაქვეყნისასა იპარვენ, და არა იციან შემოსავალთა ანგარიში, და არცა ხარჯთა თუ ვითარ გამოზრდის ხალხთა ანუ ქ~ყანასა, ხ~ ელჩნი საქართველოსანი საცა წარიგზავნებიან უბნობენ მას კაცსა თ~ა აუგსა მეფისასა და საზოგადოებისასა. კ~დ ჰგონებენ მიღებასა ნიჭისა დიდისასა. კაცთა, მათგან და არა ზრუნვენ საზოგადოებისა და მეფის შემატებასა. უკეთუ დაინახოს მეგობარი, უპატიოდ მყოფი მსწრაფლ ელის უფრო დაცემასა მისსა და არა შეწევნასა დაცემულთასა, და უკეთუ ნახოს მეფე დამდაბლებული, 1-23 სტრ., 5v

უპატიო ჰყოფს და არა შეეწევის და ჰყვარობენ შურის ძიებასა უბრალოთასა, და არათუ ესე თავით თვსით არს ა~დ უცოდინარობითა ვინათგან არა იციან წერილი და მან უწყის სიღარიბე და მამულისა თვსისა სიღარიბისაგან უმსახურობა. ვ~დ სძულობენმეცნიერებასა და არა უყვარსთ მამულისა თვსისა სამსახური. ხოლო რომელნიმე ჟამთა ვითარებისაგან ტყვეობასა შ~ა შთაცვივლნილან და ანუ იმყოფებიან თვსითა ნებითა ევროპასა შ~ა და ანუ აზიასა თათარსა ქ~ჭყანასა არ~ნ ფ~დ მხნენი და ხელოვანი. ხოლო ქ~ჭყანათა

თვსთა ფ~დ გამოუყენებელნი და მცონარებისა მოყვარენი:

მვით წესთათვს საზოგადოთა კეთილშობილთა სა ქართუჭლოსა შ~ა და თუ ვითარ არს ჩვეულება ქორწილისა მათისა; **ს**თხოვს ერთი კაცი მეორესა ქალსა თვსსა ტოლსა და ანუ თვსსა ზ~აცა მცირესა და დიდსა გარდაწყვეტს, და არა უნახავს ყრმასა მას ქალი და არცა ქალს ყრმა, და უკეთუ არცა ერთსა არა ჰქონდეს ნე ბა მაინც იძულებით შეაუღლებენ,

ღარდახდისათვს ქორწილისა;

ღარდახდისათვს ქორწილისა მათისა არს ესრეთ ვ~დ დახოცენ კ~დ საკლავსა ზროჯათა და ესე ვითართა, მეორედ სმენ მრავალთა დიდროანითა რქებითა ჯიხვისა ანუ ხარისათა და დიდსა სიხარულსა ყოფენ. ხოლო დადგემენ გვრგვზსა ყრმასა ანუ ქალთა დასხენან ერ თათ, და უკეთუ განუტეოს უნახავი იგი ქალი მსწრაფლ ჰატრონნი იგი ქალისანი. ანუ მოჰკვლენ, და ანუ სისხლის წართმევენ ვერცხლსა და ვითარი გონება არს ესე ზი უგუნურო, რომელი ქალსა ყრმა არ უნ 1-13 სტრ., 6r

უნახავს და ყრმასა ქალი ესე ვითარ იქმნას ჰელშეუღლებად ურ თიერთარს. გარნა კეთილ შობილთა მათ ესე წესი ფ~დ კეთილ წესიერად სჩანსთ, მაგრამ არს ფ~დ უკანონობა და უმ ეცრება:

შკუდართა დაფლვისათვს;

მდეს მოკუდების მათგანი ქალი, ანუ კაცი დი დთა გვართა: იქმნენ შეკრებასა ფრიადსა ქალნი [და კაცნი] და იწყებენ თავში ცემასა და ყვირილსა, და კვალად ქალნი მოიგლეჯენ თავთაგან საფარველსა, და ესე არს ჩვე ულება და ქცევა სრულიად საქართველოსა კაცთა და ქალ თა რომელნიცა აქ და ვსწერთ; სრულ იქმნა წიგნი ესე თუჭსა სეკდემბერსა 3 -სა წელსა, ჩყვზ -სა; 1-22 სტრ., 8r

შისსა მაღალ-მსჭლელობას ღენარალ მაიორს **უ**ვან ლე ოვიჩს ყიზლარის კამენდანტს ჭროინდორჭს, მეუღირსი **ზ**რ **მ**ღნ: **ს**ათალიკოსი სრულიად საქართველოდსა მოვახსენებ მათგან ბრძანებულისა მეზრ თხოვისა, რ~ლიცა და ღათუ მრავალ- განსაცდელ-შემთხჭვისაგან დავიწყებით სახელნი. **შ**ეფეთა საქართველოდსათანი თვთო თვთოდ არღარა მახსოვან, მაგრამ სა ხელოვანთა **შ**ეფეთა სახელნი, ანუ გარდაცვალებანი მეფეთ ანი. გვართა, და ანუ განყოფანი **ჩ**ათესავნისანი სამ სამე ფოდესენი არიან რომელნიცა გუჭლთა შ~ა მატიანეთა საქა რთველოდსათა წარმიკოთხავნნ:

სიტყვა პირველი;

შირველად ვიდრემე მამა ქართლისა და ყთა მათ ქართ
რთველთა, ესე იგი, ქართუჭლთა, შმერთა, სახთა, და
□ ავახთა, რლთაცა ყთა მთ ეწოდების ქართველი იყო ქართლოს:
ღ სწერენ წერილთა მწერალნი სომეხთა, და ქართუჭლთანი, ვდ ტომი
საგან ჴაფეთისა ყოფად ქართველთა, და სომეხთასა;
ღმან აღაშენა ვდ ციხედ Ⴢრმაზისა, და დაეშენა მუნ
და უწოდა სახელი ციხესა მას ქართლი, და მიერთებან ეწოდა ყო
ველსა ქართლსა ქართლი, ღ ესხნეს ძენი ვემე რლთა ვლი
იყო შცხეთოს, რნ აღაშენა ქალაქი აღმოსავალით Ⴢრმაზისა.
შს ორთა მათ მდინარეთა, შტკურისა, და Ⴢრაგვისა, და სახელი
დასდვა მას თვისი, ესე იგი შცხეთა: ღ ძმათაგან მისთა ი
1-23 სტრ., 8v

შუნეს კახნი, და □ ავახნი. და ძისა მისისაგან რლსა ეწოდა
უფლოს იშვნეს ქართველნი, ესე იგი ქართუჭლნი, შმერელნი
ღურთიელნი-ქაჭველნი, რომელნიცა არიან იმერნი ესე ყ
ოველნი და მთით კერძო საერისთოთა არაგვისა, და ქსნისათა
რაოდენნიცა არიან ენითა ქართულითა მოუმარნი;
ღ- უფლოს ძემან მცხეთოსისამან აღაშენა დასავლით მც
ხეთისა ქალაქი, და სახელი დასდვა მას უფლის ციხედ,
წიად მდინარისა მტკურისა კლდეთა შა რლი არს მახლობელ
გორისა, ვგონებ, ვდ ვერსითა შვიდითა; Ⴢქადამ განმრავლდა
ნათესავობად ქართველთა ხ ერთისა ვისმე უფლოსისაგან ნათ
ესავისაგან იქმნა რიმე შთამომავლობად, რლთასა აქვუნდათ
არათუ სახელი, მეფობისა, ად ვოევადებრი რადმე ვლოზად,
და აქვუნდათ შვილთა ქართლოსისთა პლისა ქართველთა ყთა, მამ
ისათა მთავრობად, და იჯდა იგი შცხეთას ქალაქსა; ღ-
ამათ ჴოევადათა ჟამთა შა იყვნეს ჰნი მამათ მთავ
არნი. Ⴢბრამ, ჴსაკ და ჴაკობ, და დიდი ღის მზრახველი
მოსე, და ყნი წწრმეტყველნი ვე ჟამადმდე აღექსანდრეს
მეფისა მაკედონელისა, რ ესოდენნი იმეფნეს ამათ ჟამნი,
ვდ ყნი მამათ მთავარნი, და წწრმეტყველნი, და მეფობა
ნი. სირიელთა სპარსთა, და მაკედონთანი ვე მეფობადმდე
რომთა გარდაიცვალნეს. ღ შაკაბელ Ⴢლექსანდრემან სპარსეთით მო
მავალმან, ანუ მიმავალმან სპარსეთად, და იპყრა ოდეს
იგი ქართლი და დაუტევა კაცი ერთი Ⴢზონ ორასითა მკედრ
1-23 სტრ., 9r

ითა, რნი იყუნეს ჴტალიელნი, და თვნიერ თავადთა რაოდე
ნნიცა აზნაურნი არიან საქართველოსა შა ყოველსა, Ⴢზონისა
მკედართა არიან ძენი. და ესე ვიდრე მე სიტყუად პირველი აქამდის;

სიტყვა მეორე;

ყო ვინმე ჭაბუკი სახელით ჭარნავაზ მე უიოევადთა, რი ზემო ითქუა, და დედა მისი იყო ასული დარიოს შიევისა სპარსთა სა, და აღზარდა დედამან მისმან ფარულად სპარსეთს შა, მით რ მაკაბელ სპარსთაცა შა მაკედონთა იყო მთავრობად, დაეში ნოდათ მათი. ნუ უკუჭ დარიოსის ნათესავობის გამო არა რად ევენ ოს ძესა მისა, და ეშინოდა აზონისაგანცა რ მამა. და ყლი სახლი ჭარნავაზისა აღისპო ლეექსანდრეს მიერ, და შდ აზონის მიერ; შა ვითარ იქმნა ოცისა წლისა ჭარნავაზ წარმოვიდა სპარსეთით და მოვიდა მცხეთად ად ფარულად შიშითა აზონისათა, და ნად ირობათა შა კლდეთა შორის ტფილისისათა იპოვნა მრავალნი ვუ ნჯნი და დიდროანნი კერძონი ოქროდსა, და ვერცხლისანი დამალულნი ხ წარმოიხუა იგინი კერძოთა მეგრელთასა იყო ვინმე თა ვადი დიდი სახელით ქუჯი, მისცა მრწემი დაა თვისი ცოლად, ქუჯისდა

ლაშკარი შეიკრიბა უნჯითა მით და მოკლა აზონ და დაიპყრა ლეხაზეთითგან ვე დარუბანდამდე, და მა შინ მომკუდარიყო ლეექსანდრე, და იწოდა მეფედ. და განაგო წესი მეფობისა სპარსთა მეფეთა წესისაებრ, და ამან შეაწყო ენისა სინარნარეცა ქართული ლ- მრავალნი მეფენი იშუნეს ნათესავნი ამისნი მაგრა აღსწყდა ნათესაობა მისი, და ერთი ოდ 1-23 სტრ., 9v

ოდენ ქალი დაშთა რლსა მოკვარეს ქმრად ქართველთა მედ სომეხთა მეფისა ნათესავისაგან სპარსთა მეფისა, სახელით ლდერკი ჟამსა აგვისტოს კეისრისასა, და იქმნა ჭარნავაზიანთა მეფეზისა გარდაცვალებად ლრშაკიანთად, და ესე ვემე სიტყვა აქამდის;

სიტყვა მესამე;

ღმის ადერკის შიე იშვა ონი ჩუჭნი ოიქი, და ამან ადერკ იმეფა ჟამადმდე ოაიოსს. და კლავდი კეისართა და ამისგან შთამოვიდეს მეფენი რაოდენნი მე ვემე ჟამადმდე ზიოკლიტი იანე კეისრისა, და ჟამსა აღსწყდეს ძენი ადერკისნი არშაკიანნი და ითხოვეს ქართველთა სპარსთა მეფისა ლოსროვის აგან მე მეფედ, და მისცა უმრწმესი მედ თვისი შირიან მეფედ ქართველთა, სპარსთა, და სომეხთა მეფემან ლოსრო და მოიყუანეს ჭაბუკი მირიან მეფედ ქართველთა მე სპარსთა და სომეხთა მეფისა ხოსროვისა, და მეფე იქმნა მირიან ლეხ აზთა და შვილთა ზემო თქმულისა ქართლოსისთა, და არა შეიცვალა გვარი მეფობისა, რ ლოსროცა შიეფე მამა მირიანისა არშაკიანი იყო ად შეიცვალა სახელი გუარისა მით რ ლლარა ლრშაკიანად, ად ლოსროანად იწოდნეს მეფენი ქარ

თქმულთანი.

ქ მეფე იქმნა სომეხთა ზა უხუცესი ძმ

ად შირიანისა **ქ**ირდატ უკუჭ მირიან ისმინა ვდ მე
ფე იქმნა **ქ**ოსტანტინე **ს**რომს ძე **ქ**ოსტა დიდისა და ნათელ
ილო სილივისტროსის მიერ **ს**რომთა პაპისა, და შდ რაოდენთა
არა ფდ მრავალთა წელთა მოვიდა ქალწული **ჩ**ინა და გან
1-23 სტრ., 10r

ანათლნა ყნი საქართველონი შვილნი ქართლოსისანი **ჩ**ათლითა
ჭტისა სარწმუნოებისათა, და თვთ მეფემანცა მირიან ნათელ
ილო და ყთა ქართუჭლთა ხელითა ევსტათი **ჩ**ნტიოხელ მამათ
მთავრისათა, რლიცა აღრაცხილ არს **უ**ვსტათი იგი რიცხვ
სა შორის სამას ათურამეტთა ნიკიელთა შამათასა, **ქ**წმინდ
ამან მეფემან **ქ**ოსტანტინე ჟამსა ამის მირიანისასა ჰპოვა
ცხოვრება ყნისა სოფლისა პატიოსანი **ქ**ნი უფლისა ღისა, და მა
ცხოვრისა **უ**ესო **ქ**რისტესი, ხწფერხისა საუფლოდსა ფიცარი
ცხოველსმყოფელისა **ქ**ნისა, და სამსჭვალი საუფლოდ რლი არს
დღეს სამეფოსა ქალაქსა **ქ**ოსკოვს რლიცა **ქ**ათოლიკე ეკვ
ლესიასა შა არს **ქ**ოსკოვს წარმოუგზავნა ამას შირიანს კე
ისარს **ქ**ოსტანტინე;

ქ იშვნეს ამის მირიანის **ჩ**ათესავისაგან რაოდენნიმე რომ
ელთაგანი არს ვახტანგ პლი რლსა მგელლომად სახელსდებენ სპ
არსნი და ესე ვახტანგ იყო ჟამსა თეოდოსი პლისა და მისა მის
ისა **ჩ**რკადისასა. **ჩ**მან ვახტანგ უწოდა ქართლისა კათალიკოს
სა **ქ**ათალიკოსი ბრძანებითა ანტიოხელისა პატრიარხისათა რხე
ლსა ქვეშე **ჩ**ნტიოხელისა პატრიარხისასა იყო ელი საქართველოდ
ამანვე განყო საეპისკოპოსოებად სამეფოდ თვისი დადაადგი
ნნა **უ**პისკოპოსობანი, **ჩ**თორმეტნი **ქ**ართლს, **ჩ**თორმეტი **ქ**ა
ვახეთს ორი იმერეთს, და ცხრა **ქ**ახეთს, და ესე ყლნი ხელის
ქვეშე ჰყო მცხეთისა, და ყლისა საქართველოდსა კათალიკოსისა,
ჩმანვე მეფემან **უ**ახტანგ აღაშენა ქალაქი **ქ**ვილისი ქალაქი.
1-23 სტრ., 10v

ჩისანი, გაღმართ **ქ**ვილისისა ქალაქი **ქ**ალისი, ჩრდილოთ კერძო
ქვილისისა, და ქალაქი **ქ**ასპი აღმოსავლით კერძო უფლის ციხისა
ამანვე აღაშენა ეკკლესია საკათალიკოსო მცხეთისა სახელსა ზა ათო
რმეტთა მოციქულთასა, **ქ** შდ ვახტანგისა შთამოვიდეს რაო
დენნიმე მეფენი, და აღსწყდეს კვალად **ჩ**ა ესე ვემე სიტყ
ვა აქამდის;

სიტყუა შეოთხე;

ჩქა უკუჭ ვიტყოდეთ შეფეთათვს **ქ**აგრატიონთა რლნი შდ
აღწყუჭდისა **ქ**ოსროვანთასა ესე იგი შვილთა მირიან და ვახტან

გისთა იქმნეს **ჰ**ეფედ **ჯ**არომლითა უკუჭ მიზეზითა ამით,
ვ[~]დ მოიოხრა რა **უ**დგეა **ფ**ესპასინეს მიერ, და **ღ**იტესა რ[~]ლნიმე
უბრაელთაგანნი ივლტოდეს ფარულად შვილნი ტყვეთაგან წარსხმ
ულთა **უ**ტალიად შთამოსრულნი შვილთაგან კლეოპასთა რ[~]ლი
მოიხსენების საღრთოსა შ[~]ა || სახარებასა **ხ**უკას მ[~]რ ესენი
მოვიდეს იერუსალიმად მოკრებულსა მას ქალაქსა, და დემკვიდრნეს
მსგავსად მწირთა ქალაქსა მას სამშობლოსა თვისსა ხ[~] ხედვიდეს რა
მოოხრებასა **ი**უდეასსა ვერ შემძლეთა ყოფისათა რ[~] მკვიდრობდ
ეს **ქ**ეანენი ფ[~]დ უმრავლესნი **უ**დიანთასა, შვილთა მათ
ფარულად მოსვლითა ლტოლვილთასა ჰყვეს განზრახვადა და წარ
მოვიდეს აღმოსავალად და მოიწივნეს დიდსა ერმანისა ხ[~]
მთავართაგან სომეხთასა შეწყალებულ იქმნეს მით რ[~] გა
მოიკითხეს რა მ[~]თი იგი ნათესაობად, სცნეს ვ[~]დ ტომისა
გან **ჯ**ავით და სოლომონ **ჰ**ეფეთა ისრაილისათა იყუნეს
1-23 სტრ., 11r

ხოლო ძმა ერთი მათგანი დაადგრა მუნ და ექუსნი მათგანი წარ
მოვიდეს მუნ ქართლად, და ვ[~]რ მოიწივნეს **ჩ**ისანად სამეფოსა ქალა
ქსა **ქ**ართველთასა ჯერეთ არა აწყვედილ იყვნეს მეფენი ხოსრო
ანნი, და მეფობდა მაშინ სტეფანე და მისგანცა შეწყალებულ
იქმნეს ფ[~]დ და ნათელს იდეს, რ[~] ებრაელთა სჯულისა შემწყნ
არებელ იყუნეს მამულ[~]ისა მათისა და უხუცესი მათი სახ
ელით გურამ, მეფემან სტეფანეანე **ჯ**მის სპასალარ ჰყო
ესე იგი ფერთ მარშალ ყო და სხვანი მიიქცნენ რომელსამე ადგილსა;
ღ გურამ ჭერთ მარშალი **ჯ**ავითიანი სტეფანე მეფისა ი
ყო კაცი ფ[~]დ მცნე მეცნიერ წერილისა და ფ[~]დ მორწმუნე და
ჟ[~]ა მ[~]ს საქართველო იყო შერთულ იმპერიასა **ს**ეისრისა
ღერძენთასა რ[~]ლი იყო დიდი იუსტინიანე და ცნობილ იქმნა
გურამ **უ**სტინიანეს მ[~]რ და მიემთხვა პატივსა ყურადპა
ლატობისასა; **ღ** ჟ[~]ა ამას გადგნენ სომეხნი წ[~]ისაგან **ს**ათ
ოლიკე **უ**კვლესიისა, და ამისსა ჟ[~]ა იქმნა მოქცევა აფხაზთა სა
რწმუნოებად **ქ**ტისა **ქ**ეს **ი**ისა ჩუჭნისა ჭრუმენტიოსის ვის
მე მ[~]რ **უ**სტინიანე **ს**ეისრისა საჭურისისა, რლ[~]იცა ნათესავი
თა იყო აფხაზი რ[~] ამან ჟამადმდე აფხაზნი წარმართიყუნეს;
ჯ გურამ იგი დღითი დღე წარემაებოდა წ[~]ე **ს**ეისრისა
და მოჰკლა სტეფანე იგი **ჰ**ეფე, და **ჰ**ეფედ იქმნა გურამ ყო
ველთა **ქ**ართველთა და **ჯ**ფხაზთა ზ[~]ა ნათესავობისათვის საწინასწარმ
ეტყველოდსა, და სიმხნისა მისისა, და ესე ვიდრე მე სიტყ
ვად აქამდის;

1-23 სტრ., 11v

სიტყვა მეხუთე;

ზ ვ რ შთამოვიდეს რ ლნი მე მეფენი **ღ** უარამისგან და განი ყუნეს სამეფონი ორად, ესე იგი რაოდენნიცა მრავალ გზის მოხსენებულ არიან აქა შვილნი ქართლოსისნი, ხუდა პ ლსა, და მეორესა **ჯ** ფხაზეთი და ჟამთა ამათ შ ა განთავისუფლდა ხელის ქვეშეობისა ანტიოხელცა **ს** ატრიახისათა **კ** ათოლიკოსი მცხეთისა, და ყ ისა საქართველოსა **ნ** ანე ჟ ა მეექუსისა კრები სასა, ხ იყო მეფე ვინმე ქართველთა სტეფანე ძეთაგან გუ არამისთა, და ჟამსა ამისსა გამოცხადნა ყ დ უღმრთო მახმედ; **მ** დ მეფეთა რაოდენთამე აღსწყდა მეფეთა ქართუჭლთა და ვითიანთა ძეთა გუარამისათა ნათესაობად და დაიპყრა საქართველოდ აფხაზთა მეფემან და ვითიანმანვე **ღ** ახტანგ პლ მან, რ ლი იყო ძე თაგან გუარამისთა, და ამის ბაგრატის გამო ეწოდა **ნ** ათესავთა მისთა **ღ** აგრატოვანი; **ე** ესეცა საუწყებელ არს, რ გუარამის ჟამითგან იწყეს განმრავლებად ძეთა ქართველთასა სკოლათა შ ა **კ** ოსტანტინეპოლისათა და მოვიდეს ქართლად და ქმნეს სკოლანი ენითა ქართულითა, და იწყეს თარგმანებად წერილთა, და შვილის შვილი ბაგრატისი **ჯ** ავით მესამე რომელმან აღაშენა საყოფელნი მოოხრებულნი საქართველოდსანი უღთოთა მახმედიანთა მ რ გამოჩნდა დავით უძლეველად და არღარა მონებდეს სპარსთა არცა ბერძენთა, ა დ თავისუფალ იყუნეს მეფენი ქართუჭლთანი შვიდნი ვ ე მეფა დმდე **მ** ამარისა, და ესე ვ ემე სიტყვად აქამდის; 1-23 სტრ., 12r

სიტყუა მეექუსე;

რ ყუნეს უკუჭ მეფის **ჯ** ავით მესამისა შ დ მეფენი. **ზ** მიტრი ძე დავითისი, და ძენი **ზ** იმიტრისნი, პ ლი დავით, და მე ორე გიორგი რ ლი იყო მშუჭნიერ ხილვითა, და ახოვან გვამითა დიმიტრი უკუჭ მოკუდა და არა დაშთა ნათესავი მისი, ხ გი ორგის ერთი უკუჭ ასული ჰყვა რომელ საყვარელი თამარ, **წ** მან უკუჭ **ღ** იორგი ცხოვრებასავე შ ა თვსსა დაადგა გვირგვინი ასულსა თვსსა **მ** ამარს, და აღიარეს ყ თა **ქ** ართველთა, და აფხაზთა **შ** ეფად ხ იყო **მ** ამარ ოდეს დაადგა გვირგვინი მამამან ათორმეტისა წლისა ორისა წლისა მოკუდა მეფე იგი **ღ** იორგი ჭაბუკი, და დაფლეს იგი საფლავსა პაპისა მისისა მ რ დავით მესამისაგან აღშენებულსა ფ დ შვენიერ გებულსა **ღ** აენათს **შ** აშინ ჰსცხეს მეფად **მ** ამარ ყ ისა საქართველოდსა და აფხაზეთისად, ქალაქსა ნისანს, და შერთეს მას ქმარი რა არა უმკვიდრო იქმნეს სამეფოდ მისი ძე ოვსთა მთავრისა სახელით **ჯ** ავით რ ლი იყო მასვე **ჯ** ავითიან **ღ** აგრ

ატიონისა შთამომავლობისაგან ესრეთ რ~ მეფენი ვინმე იყუ
ნეს ორნი ძმანი ამისვე სამეფოდსანი ჴავითიან ღაგრატო
ვანნი შვილთაგან მრავალჯერ მოხსენებულისა ჴურამისთა
პირველსა უკუჭ ძმას ეწოდა დიმიტრი და მეორესა ჴი
ორგი, ჴიმიტრი უკუჭ იყო მეფედ მაგრა ძმამან მისმ
ან გიორგი მიულო მეფობა, და ძე უკუჭ ესვა ერთი ყრმა
1-23 სტრ., 12v

მცირე მეფესა დიმიტრის, იგიცა მისტაცა ძმამან მისმან
ღიორგი, და მისცა ოვსთა მთავარსა მძევლად, ხ~ მთავარი იგი
ოვსეთისა იყო უშვილო, და მემკვიდრედ თვსად შეიყვანა ყრმაჲ
იგი, და მაშინ ოვსნი და ყაზარდოელნი იყუნეს ყ~ნი ქრისტი
ანენი, და ამის ყრმისაგან იშვნეს მრავალნი ოვსეთსა შ~ა.
ღ~ შ~დ ამისა მრავალთა წელთა მისცა დაჲ თვსი ჴუსუდან
ცოლად მეფემან გიორგი მამა~ნ ჴამარისამან მთავარსა ოვსთასა
ღაგრატიონსა, ხ~ ჟამსა სიჭაბუკისასა დაქუროვდა ქალი იგი და მო
იქცა ძმისავე თვსისა საქართველოდ, და მიიყვანა თვსთანა ძე მა
ზლისა თვსისა ყრმაჲ ჴავით ქმარი ჴამარისი და აღზარდა იგი,
ხ~ ჴიორგი* ასულიცა თვსი ჴამარ მისცა აღზრდად დასათვსსა
რუსუდანს. ჴ~ რ~ჟს იგი მეფა იქმნა თამარ, და ენებად ქმარი
მისთვს ქართველთა, და აფხაზთა, რათა არა უმკვიდრო იქმნეს
სამეფოდ, მაშინ მიება ჰყვეს რ~ა თუ რ~ლი ჰპოვეს ღირსი ქ
მრად ჴეფაისა მათისა ჰთქუჭს ვ~დ ჰაბუკი ესე და ვით ნათეს
ავი არს მეფეთა ჩუჭნთა ბაგრატოვანთა, და კეთილ ჴრდილ და მხნე
ამისი ჰყუჭს გამორჩევაჲ, და ჴამარცა ითნო საქმედ ესე, და ჰქმ
ნეს ქორწილი ვითა შვენოდა სიმაღლისაებრ მეფობისა ქალაქსა ნისანს;
ღრავალნი უკუჭ საკვრველნი ჰქმნნა ჴამარ, ვ~რ იგი
მოიუთხრობენ მატთანენი მცხეთისა და გენათისანი, მრავალნი მძ
ლავრნი და ჴუაფნი მეფენი უცხო თესლნი დაამდაბლნა წინ
ა-ღმდგომნი თვსნი, მრავალნი უკვლესიანი და ჴონასტერნი
აღაშენნა და აღშენებულნი განამაგრნა და განამდიდრნა: ჴ~ სომე
1-23 სტრ., 13r

ხთა მეფენი და აღვანისნი ხარკსა მისცემდენ მას და ჰყუა მჯედრად
განწესებულნი კაცნი ვითარ სამასი ათასნი, ჴმისგან უკუჭ ერთ
ისა მისა, და ერთისა ასულისა კიდე არა რაჲ იშვა, და სახელისა მისა მი
მისისა ჴიორგი, ხ~ ასულისა ჴუსუდან;

ღმან უკუჭ და ჰყო მეფობასა შ~ა წელიწადი ოცი და ესრეთ მოვიდ
ა იგი წინაშე ᴒფლისა, და იქმნა ძე მისი ჴიორგი მეფედ წლის
ათშვიდმეტისა; ჴა ესე ვ~ემე სიტყვა აქამდის;

სიტყუა მეშვიდე;

შოკუდა ოორგი მეფე და დაშთა ყრმა მცირე სახელით ზავით. ხ მეფე იქმნა ქუსუდან და მისი, რომელიცა და ლათუ შუწ ნიერ მსგავსად დედისა თვისისა, გარნა არა საქებელ ვითა სანატრელი იგი დედა მისი, ზმას უკუწ ქუსუდანს განუდგა თავადი ვინმე ქართლისა, და ვითარ ჰყო კ დ მონება მისივე, მისცა მძევლად თავადმან მან ძე თვისი, ხ იხილარა რუსუდან მძევალი იგი ეტრფიალა მას გარნა არა ისიძუა, ა დ ქმრად შეიყვანა იგი პალატსა თვისსა სამეფოსა;

ზმისსა უკუწ მეფობისა შა მრავალნი უკუწ ბოროტნი იქმნეს სამეფოსა შა მისსა, და განრისხნა ლთი, და იქმნა მოხორება ყნისა ქართლისა სპარსთა მრ ვლტოლვილთა თათართაგან. ხ თათარნი ამისსა სამეფოსა შა და მპყრობელ-იქმნენ სპარსეთისა, და მრავალთა ადგილთა აზიასთა, ხ იყო პლი მათი ხინგიზ, რლი ყენ იქმნა, ლ ჩნ დავსდუმნეთ საქმეთათვს, ქუსუდან მეფადსათა, და ნუ განვაცხადებთ მას. ვინადთგან იყო ცხებ 1-23 სტრ., 13v

ცხებული უფლისა, და მართლ-მადიდებელი;

შოკუდა უკუწ მეფა რუსუდან, და დაშთა ძე სახელით ზავით რლსაცა ჟა თვისისავე ცხოვრებისასა ჰსცხო მეფედ, ლ თათარნი მეფობდეს მაშინ საქართველოსა შა რ რუსუდან წარსწყმიდა თვთ მპყრობელობად, და თათართა ძე ოორგი მეფისა, რლი იყო ძმისწული ქუსუდან მეფადსა სახელით და ვით, და ძე რუსუდანისი და ვით, ორნივე ერთად მეფედ ჰყვეს, რომელთა სიგელნი სამეფონი იხილვებიან დღესაცა ქვემო წერილნი ესრედ: სიგელი ესე ძე ზავითისაგან ქუწმო წერილიარს ზა ძე დავითისგან ქუწმოწერია: ლ დავით ძე რუსუდანისი ფ დ მორწმუნე, და ლის მოშიშ იყო, გონიერ, და კეთილ მსაჯულ, და სხვათაცა იგი ზავით ესრეთვე, მაგრა ჟა სიბერისასა სოლომენს მიემსგავსა ძე იგი ოორგისა ზავით;

ზმათ უკუწ თან მოსახელეთა მეფეთა, ფდი აქუნდათ სიყვარული ურთიერთარს, გარნა კაცთა ბოროტთა შჟა ჰქმნეს ბოროტნი საეშმაკონი სიძულილისა მიზეზნი, და არა (ბ) რათა (ა) განგრძელდეს სიძულილი, შორის ორთავე მათ ზავითთა, ჰქმნეს განყოფად სამეფოთა რ ზავითს ძესა; ოორგისსა ჰხუდა ქართლი, კახეთი, შირვანი, და ჯავახეთი, რლ არს სამთავრო ახალ ციხისა და ყაზარდია, ოვსეთი, და ქისტეთი რ ოსეთი, და ყაზარდია. და იპყრა სანატრელმან ოამარ და ქისტეთიცა, და და ჯიქეთი ეგრეთვე, თვარე ჟამადმდე ოამარისსა არა იყო მეფეთა საქართველოდსათა, და ძესა ქუსუ 1-23 სტრ., 14r

დანისსა ჰხუდა იმერეთი, გურია, ოდიში, რაჭა, აფხაზეთი, სვანეთი, და ჯიქეთი, **ქ** თუნიერ აფხაზეთისა, რადცა ჰხუდა და ვითს ძესა **ქ**უსუდანისსა ყ^ლივე საქართველო არს, და ეწოდების ქვემო საქართველო, და ქართლსა, კახეთსა, და ჯიქეთსა, რომელ არს ახალციხისა სამთავრო, ეწოდების ზემო საქართველო ქართველთა **ს**ათალიკოსისა იყო **შ**პარხია, მაგრა სხუად სამეფოდ რა იქმნა ქვემო საქართველო **ჯ**ფხაზეთისა **ს**ათალიკოსისა იქმნა ეპარხიად:

ქ საუწყებელ არს ესეცა რ^ე მისაგან **ქ**უსუდანისა არიან მეფენი იმერთანი, და მისაგან გიორგისა არიან. დღეს **ქ**უსთა იმპერიასა შ^ა მყოფნი ძენი ქართველთა **შ**ეფისანი, და დღეს მყოფნი ქართლსა და კახეთსა მეფენი, ძენი კახთა მეფისანი; **შ**ერმეცა საუწყებელარს ესეცა რ^ე ჟ^ა ერთ მეფობისასა იყო სამეფოდ ქალაქად მცხეთა, მაგრა ვინადთგან მისცუალა სა^ნატრელმან მეფემან **შ**ახტანგ კ^ლმან. **ჩ**ისანს. და **ღ**ვილისის ქალაქისა სამეფოდ, იქმნა სამეფო ქალაქად **ჩ**ისანი, რომელარს გაღმართ **ღ**ვილისისა აღმოსავალით, რომელსა დღესა მო^ოკრებულსა მას მონდორსა, ეწოდების ავლაბარი. და ესე ვიდრე მე სიტყვად აქამდის;

სიტყუა მერვე;

საუწყებელ ვიდრემე არს ესე რ^ე შ^დ **შ**ავით მეფისა მისა **ქ**უსუდანისა, რ^ელა მამა იმერთსა მეფეთა არღარა ჰმონებდენ შვილთა **შ**ავითისთა **შ**თავარნი **შ**დიშისანი, რ^ელსა წოდებ[ულ] 1-23 სტრ., 14v

ჰყოფენ **შ**ადიანად და **შ**თავარნი **ჭ**ურისა რომელარს **ჭ**ურიელი არცაღა აფხაზნი, არცა **ს**უანნი, და არცა ჯიქნი, არამედ თვსად თვსად იმთავრნეს, კ^ლნი მათ შ^ს მყოფნი თავადნი; **ქ** აფხაზნი, და ჯიქნი მიდრკეს უსჯულოებადცა, გარნა მხოლოდ იმერელნი ოდენ ჰმონებდეს და ლათუ რაჭველნიცა, ა^დ რაჭა არა სამთავრო არს, ა^დ მისვე იმერეთისა ნაწილი არს, **ქ** ძეთა და ვითისთა მისა **ჭ**იორგისთა, მონებდეს ყოველნი ქართველნი რადმეცა ჰხუდა, გარნა არღარა ყაზარდელნი, არცაღა ოვსნი. და არცა ქისტნი, და მისდრკეს უსჯულოებადცა ყაზარდელნი, ოვსნიდა ქისტნი;

შრავალ ჯერ განრისხდა უკუ^მ ღ^ი საქართველოსა ზედა უკეთურებათათვის ქართველთასა, მაგრა ოდეს მოიქციან ღ^{ის}ა მყის შეწყალებულ იქმნიან მსგავსად **ს**რაილთა ერისა ვითარცა მოგვეთხრობის წიგნთაგან || **შ**ოსესთა, კუალად **ს**უნავესთა || **შ**საჯულთა || **შ**ეფეთა || **ჩ**აშთა. || და **ჩ**ინასწარმეტყველთასა; **ქ**იცხვი 11 1 || **ს**უნავემ 2 || **შ**საჯულ ნ 7

|| შუფეთა 19 ჯ || ნაშთთ 32 2|| ოსაია 37 3

ღ მონებდეს მეფენი ართველთანი თათართანი ნათესავთა ჩი
ნგიზისათა,

და მეფენი იმერთანი სკისარსა, და უმეტესი უკუჭ
მშვიდობაჲ აქუნდაყე იმერთა მეფეთა, და იცხებდეს უკვლესი
ასა ქუთათისასა და სამეფო ქალაქ მათდა იყო ქუთათისი;
ნუ დაუტევებთ უკუჭ გიორგი მეშვიდისა სახელსა, რომელი
იყო მეფე ქართველთა, რომელიცა ღირს მოხსენებისა არს;
1-23 სტრ., 15r

უსე უკუჭ წოდებულ ვარსკვლავად განთიადისა მატთანელთა
გან ქართლისათა, მით რ ფ დასა უკეთურებისა ღამესა შა იყო
ნეს მეფობადმდე მისსა ქართველნი მეფენიცა და მთავარნი მა
გრა აღმოიჭკრვა რა დიორგი ვარსკვლავმან განთიადისამან
განანათლა ღამე იგი სიბოროტისა და მერმელა მზემანცა სი
მართლისამან განანათლა სამეფოდ მისი; ღ უკეთურებასა რა
ვიტყვი არათუ სარწმუნებისაგან ჭ ტისა განსჯელსა ვიტყვი ად
ბოროტთა საქმეთა დარან ამისსა მეფობასა შა და სცხრეს
ყნი იგი კაცნი უკეთურნი სიბოროტეთაგან მათთა, და იქმ
ნა შეცვალება კეთილ მადლიერად, და მეფობასა შა მისსა იყ
უნეს სკისარნი დერმენტანი სალეოლოლნი, ეგრეთვე მეფო
ბისაცა შა მამისა მისისასა, ღ სრომაელთა, და ბერმენტთა
შს იყო განყოფილებად ჟამსა მას არა ახალი. ად ჯერეთ.
არღარა ქმნილ-იყო კრებაჲ ჭლორენცას. ზა ესე ვიდრემე სიტყ
ჟა აქამდის;

სიტყჟა მეცხრე;

ღრა საიჭველ სადამე არს შდ დურამ დიდისა შეცვალებად
გვარისა მეფეთა ქართლისა და კახეთისათა, ად მისვე და ვითის
და გუარამის ძეთაგან არიან, რტონი ხისა კეთილ სიტყვიერისა
დაგრატისანი უცვალებლად, და ღათუ იცვალა შდ დამარის
ასულისა ქუსუდან მეფაჲსა დჟარისა. ად იმერთა მეფეთა
ოდენ განისაკუთრეს შეცვალებად იგი, და იგინიცა შდ ერ
თისა შეცვალებისა არღარა აღსწყდენ, ად მისვე რუსუდანისა
1-23 სტრ., 15v

არიან ძეთაგანნი; დწყოდენ უკუჭ მაღალ მსულელო
ბამან თქუჭნმან, უკეთუარა მიპყრობდეს მე აღვირი თქვე
ნისა მორჩილებისა, დუმილი შემიპყრობს აქა გულვებადთა
თვს მოსათხოვრებელთა, და ვერ და მიპყრობელ ცრემლისა ვარ თქ
მადთ თვს, გარნა ვინამთგან ითნება თქვენი ეგე შაღალ
მსახურებაჲ საქართველოჲსა მეფეთა ტომთა განყოფათათვს,
და პროვინციათათვს საქართველოჲსათა შემეცნებასა, ესე

არა დაიტევების:

წყუნეს უკუჭ შ~დ გიორგი მეშვიდისა პეტანნ მისთა
რაოდენნი მე. და ლათუ არა ფ~დ მრავალნი ხ~ იქმნა მე
ფედ ვახტანგ მეოთხე, და ჟ~ა უკუჭ **ღ**აგრატისსა მოიძუ
ლვა ღ~ნ ნათესავი ქართველთა, რ~ მრავალ-ჯერ იქმნა მოოხრ
ება საქართველოდსა, მაგრა ესე ვითარი არა ოდეს, რ~ უღმრთო
მან **ზ**ანთემურ ჰყო საკვირველი მოოხრებად, რომელი არა
სადა სმენილ არს;

შ-ოიწია უკუჭ მძლავრი იგი, პ~დ ქალაქი იგი სახელოვანი
სადა იცხებდეს მეფენი, რომელარს **ჩ**ისანი, **ღ**ფილისი, **ყ**ალისი.
და **შ**-ანისი, **შ**-ცხეთა, **ყ**ასპი, **ღ**ორი, **ძ**არბნისი, და ყ~ნი
ქალაქნი ქართლისანი,

ეგრეთვე **ყ**ახეთისანი ყ~ნი, და **რ**მ
ერეთისანი ბრწყინვალე იგი ქალაქი, ქუთათისი, სამეფო
ქალაქი იმერთა ყ~ლითურთ აღაოხრა, და ესე ყ~ლი **ზ**ანთმ
ურის მიერ ცეცხლითა აღისპო; **ღ**~ ერთი უკვე საქმე ახ
ალი შემოიღო ყ~დ უღმრთომან მან, რ~ ტყვესა წარყვანებად
1-23 სტრ., 16r

ჰქმნა არცა ერთისა ა~დ მოასხიან რა სიმრავლენი მრავალთა ბე
ვრთანი, მამანიდა დედანი. ჰაბუკნი და ჰაბუკანი, ყრმანი და ყრ
მანი. მღუდელნი. დიაკონნი. სამღუდელთაგანნი, და მონაზონ
ნი. ყ~ნი ეკკლესიად მოასხმიან და დასწვან ეკკლესიასა შ~ა:

ღ~ უკანასკნელ მოაგონა მამამან მისმან ეშმაკმან ესეცა რ~
თუსადამე **ც**ხოველსმყოფელსა **ქ**~ა შეურაც ჰყოფდის ვინ განარ
ინიან. და მრავალთა ვჰგონებ ვ~დ მილიონისა უმრავლესთა
და იდგეს გვირგვინი წამებისა;

ღ~ დიდი იგი ეკკლესია მცხეთისა, რომელი აღაშენა მეფემან ვა
ხტანგ პ~ლმან, რომლისა იყო განღებულ კამარანი, და სუჭტნი
მარმარილოსანი, და იატაკი მარმარილოდსა, ჯერეთ მოსწუა ცეცხლ
ითა ბილწმანმან, და მერმე ძირითურთ აღმოფხურა იგი დასხ
ვა || <note>|| **რ**ერემ. 5.მ</note> **ჩ**აბუზარდან იქმნა სახლსა ზედა **ჩ**~ისასა, და ყ~ნი საეპ
ისკოპოსონი **უ**კკლესიანი და მონასტერნი ქალაქთა და უდაბნოთანი
ს~დ დააქცივნა ძირითურთ, და არცა ერთი ეკკლესია განერა აღუ
ფხურელად ყოველთაგან მისთა, თვნიერ **უ**კკლესია **ღ**ოდისა. რომელიც
მაშინ მონასტრად იყო, სადა მდებარე არს გუამი **ღ**ანმანათლებ
ელისა ჩ~ნისა წ~ისა ქალწულისა **ჩ**ონასი, და ესე დაჰფარა ღ~ნ, რ~ მძლ
ავრთაცა ეშინისთ ზოგჯერ სიწმიდეთაგან, და და იფარა სიწმ
ინდე იგი მაშინ, ვითარ ||<note>|| **შ**აკაბელ. 25</note> **რ**ერემიას მიერ დამალულნი
სიწმიდენი;

შ-რავალნი უკუჭ ბრძოლანი აჩვენნეს მაშინ ქართველთა

ზანგთემურს. რ~ მეფე ჭაგრატ ფ~დ მხნე იყო ბრძოლათა შ~ა, ხ~ შ~დ ვერ განერა მეფეცა, ა~დ ბრძლასა შ~ა აღსწყვიდნეს ლაშქარნი მისნი. 1-23 სტრ., 16v

და შეიპყრეს თვთ მეფე, და წარიყვანა იგი ცოცხალი ულთომან ზანთემურ; ღ~ დედოფალი ცოლი ბაგრატის, და ძე ყრმა ჭიორგი განერნენ მცირითა ვიეთმე მხეველითა და რაოდენითამე კაცითა საერისთაოსა შ~ა, და ეგრეთვე კათალიკოსიცა სამოილ განერა მცირითა ვიეთმე სამღუდელოდთა კაცითა, ღ~ ვითარ მოიწია უღმთო იგი შირუანად, განუტევა მეფე იგი ჭაგრატ ცოცხალი, და მისცა მეფობავე მოოჯრებულისა მის სამეფოდსა, და თვთ წარვიდა სპარსეთად:

შ~აშინ არცაღა ერთი სოფელი, არცა და ბაკი, არცა სახლი სადმე, არცა ეკკლესია იპოებოდა ქართლსა შ~ა თვნიერ სარისტოთა არაგვსა და ქსნისათა, ხ~ თუ სადამე მორჩნენ დაურღუპველად ეკკლესიანი იგინი, რ~ლნი კ~ლ აოხრებულ, და უშენ იყუნენ. ღ~ უკუჭ მოკუდა მეფე ჭაგრატ მწუხარებისა მისგან დიდისა. და არავინ უწყის თუსადა დაჰფლეს იგი, რ~ მხეთა მოფხურილ-იყო და ყ~ნი უკლესიანი დარღუჭულ-იყვნეს: ზ~ა ესე ვიდრე მე სიტყვაჲ აქამდის;

სიტყვა მეთე:

შ~დ Ⴢნტიოხოს მეორისა ულთოდსა მის ზანგთემურისა გან მოოხრებისა, იქმნა მეფედ, ჭიორგი ძე ჭაგრატისა გარნა სახელით ოდენ მეფე. რ~არა რად აქუნდა მას სამეფოდ, არცა იცხო მან, და მოკუდა იგიცა ჟამსა სიჭაბუკისასა, და დაშთა ყრმად მცირე, რ~ლი Ⴢლექსანდრე კ~ლი, ხ~ იყო რა რვისა წლისა უწოდეს მეფედ და იყო აღოხრებულ. ქართლი, ჯავახეთი, კახეთი 1-23 სტრ., 17r

შირვანი და სადაცა ვინ თუ სადამე განრომილ იყო შთამოვიდოდეს მითთ, დაიწყეს შენებაჲ დაბათა;

ღ~ სანატრელი იგი დედა მისი დედოფალი აღზრდიდა Ⴢლექსანდრეს მეცნიერებასა შ~ა საღმრთოთა წერილთასა, და მოჰგუარა მ~ს კოსტანტინუ პოლოთ მოძღუარი ვინმე კაცი ღ~ის-მეტყველი. და და ისწავლნა Ⴢლექსანდრე კნილა ზეპირ ყ~ნი საღმრთო წერილნი, და ყ~ნი სიმრგულედ გარემისა მეცნიერებისა, ზ~ა ვითარ იგი იქმნა ოცისა წლისა, მეორემან წემიამან იწყო ზღუდეთა ქალაქისათა და რღუჭლთა განახლებად, და სახლთა სამეფოთა, მაგრა ვერღარა აღაშენა სახელოვანი ქალაქი ჩისიანი, ა~დ ღფილის მისცუალა ქალაქი სამეფოდ, და ყ~ნი ეკკლესიანი რაოდენნიცა საეპისკოპოსონი, ანუ მონასტერნი მოეფხურნეს უღმრთოსა მას ზანგთემურს ყ~ნივე ალაგნი და განახლნა, და ჰყვის ენკენია

დიდი, რომელიცა უკვლესია განაახლის;

ღ თვთ იგიცა უკვლესია დიდი შცხეთას ალაგო მეორე

მან || <note>|| 2 ეზეკია. ფ. 2</note> ზორაბაბელ, და ჰყო ენკენია დიდი პლსა ოკდომბერ

სა, რლიცა დღეინდელად დღედმდე ჰგიეს ყა საქართველოსა შა დღ

ესასწაულად დიდად ღ სოფელნი და ქალაქნი ყნი ალაშენა. რ

ფდ მზნე იყო იგი ბრძოლათა შა, და მსგავსად და ვითის მამისა

მისისა შეაძრწუნნა უცხო თესლნი რ მრავალ გზის ებრძოლა

მათ მკვდრთა სპარსეთისათა, და რომელიცა აღიღის ქალაქი

და წარმოიღოს ნატყჴწნავი, და წარმოასხნის დედა წულითა ტყ

ჴწნი, რჴს მივიდის სამეფოდ თვსად, მისცის მხედართა

1-23 სტრ., 17v

თვსთა ხუთი, და თვთ აღიღის ერთი, და მიათვს წთა ეკვლეს

იათა, ხ ტყვენი იგი არგა ერთი განისყიდებოდა, ად თუ სადამე სა

მეფოდ აღიყვანიან თვსთა ქალაქთა და სოფელთა და ასახლიან მშ

ვიდობით, და უკეთუ თავადთა თვს თვსთა სოფელთა უბრძანის თა

ვადთა მათ და სახლებად, და რაოდენნი მხედართა ჰყვანდიან, ფასი

მეფისაგან მიეცემოდის, და ქალაქთა, და სოფელთა მეფისათა და ასახ

ლებდიან;

ღრმეოც წელ უკჴწ იმეფა საკვირველმან მან, და არცა ერთისა

ნახევრავისა მიმღებელ იქმნა გლეხთაგან, და ჴა მეფობისა მისისასა,

ვერცა თავადნი მიიღებდეს რასამე გლეხთაგან თვსთა, რ ახალ შენ

იყო მაშინ სამეფოდ მისი. და სწადოდა ფდ რათა აღეშენოს ქარ

თლი, ღ ყლი მისი ათისაგან ერთი გლახაკთა მიეცემოდა, და

ამით ვა შზე საყდარი მისი და სდგა წე ლისა, დაიპყრა აფ

ხაზეთი, და იმერთაცა სამეფოდ და ყი რაოდენიცა განყოფადმდე

აქუნდაყე საქართველოდსა მეფეთა, და ყაბარდიადცა. ოვსნი, და ქი

სტნი, და მახლობელნი აფხაზთანი ჯიქნი, და მახლობელნი იმერ

თანი, სუანნი, და იქმნა ერთ სამეფოდ, ვითარცა პირველ

მამათა მისთა აქუნდა;

ზა ვრ იგი იქმნა ორმოცდა რვისა წლისა Ⴢლექსანდრე დიდი,

მოუწოდა ძეთა თვსთა, რომელთა, პირმშოდ მონაზონ იყო,

სახელით ზავით, დავახტანგს უკჴწ მისცა, რლი იყო ძე მეორე

აფხაზეთი ჯიქეთი, სვანეთი. ოდიში. გურია, და ყლი სამე

ფო იმერთა მეფეთა, და უწოდა შეფედ, ზიმიტრის, მისცა,

1-23 სტრ., 18r

ქართლი, ჯავახეთი, ოვსეთი. ყაბარდია, და ქისტეთი. და უწ

ოდა მეფედ: ღ უმრწემესსა ძესა ჳიორგის მისცა კახეთი,

ჭერეთი, რომელსა შა არს ჰარი, და კავი, მცირენი თემნი, და შაქ

ისი, სადა მჰსთავრობდა აქამდე აჯიჩალაზი, და შირჴანი

რლისა დედა ქალაქ არს შამახია და არა უწოდა მეფედ, ად მთავ

რად, და მოუწოდა მთავართა სამეფოსა თვისათა ყ~თა, და ესრეთ მოათჳალნა იგინი ძეთა თვსთა. და დასდვა მაშინ ყ~სა სამეფოსა ძეთა თვსთასა სულსა ზ~ა ნახევარი მარჩილისა, და სხვაჲ არა რად: **ქ~** ძესა მას თვსსა პირმშოსა მონაზონსა ზ~ავითს მისცა კათალიკოსობაჲ მცხეთისა. და ყ~ისა საქართველომსა რ~ლიცა აქჳსვე ჳელის ქვეშე დღეს **კ**ათალიკოსსა საქართველომსასა, და თვთ მონაზონ იქმნა და სახელ-იდვა ათანასი, და განზრწყინდაცა ლჳაწლითა მონაზონებისათა, და ესრეთ მივიდა მორჩილებითა გვირგვინითა წინაშე **ო**ჲფლისა; **ქ~** ჟამსა მეფობისა მისისასა იქმნა კრებაჲ ჭლორენცას, და ჟ~ა დასასრულსა მეფობისა მისისასა აღიდეს კონსტანტინუ პოლი თურქთა. **ზ**ა ესე ვიდრე მე სიტყვა აქამდის:

სიტყჳა მეათერთმეტე;

ალექსანდრე უკჳჭ პირველისა ძეთა ვიტყოდეთ განყოფასა ესრეთ იქმნა რა მეორე ძე **ა**ლექსანდრესი **უ**ახტანგ მეფედ იმერთა, აფხაზთა, და სხუათა რ~ლი ით~ქუა, მოკუდა უკჳჭ უმვილოდ, და არღა აღწყჳდილ-ყუნეს ძენი **ა**უსუდანისანი. რომელა მეფენი იმერთანი, და სამეფოდ მათი დაიპყრეს მა 1-23 სტრ., 18v

მათვე, და აფხაზეთიცა ეგრეთვე, და ოდიში და სხვანი თვსთავე მთავართა დაიპყრეს რ~ლთა აქუნდა ალექსანდრესადმე პ~ლისა: **ქ~** **ზ**ი მიტრი მეფე ქართლისა ძეჲ მესამე ალექსანდრესი; და **ქ**იორგი მთავარი კახეთისა მონებდენ მეფესა სპარსთასა, და განიყო სამეფო ორად, მაგრა ჯავახეთი, რომელ არს პროვინცია ახალციხისა დიდით მთავრითურთ თვსით ჳმონებდეს მეფესა **ზ**იმიტრის;

შონაზონ უკჳჭ იქმნა მეფეცა **ზ**იმიტრი და უწოდეს და მიანე და მეცა მინახავნ ხატი მისი მონაზონებისა სახითა რ~ სადაცა მე ვიმყოფებოდი მონასტერსა შ~ა მრავალ მთისა სა, მუნ აღასრულა სრბაჲ ცხოვრებისა თვსისა, და იქმნა ძე მი სი კოსტანტინე მის წილ მეფედ, ხ~ მოკუდა გიორგიცა მთავარი **კ**ახეთისა და იქმნა მის წილ მთავრად კახთა ზ~ა, ალექსანდრე ძე მისი, და უწოდეს კახთა მაშინ მთავარსა თვსსა მეფედ: **ქ~** მოკუდა მეფე **კ**ონსტანტინე; და მიიღო მეფობაჲ ძემან მისმან და ვით, რომელსა მშვიდად სახელს დებენ, და ეს ვა ძმა რომელსა ეწოდა ბაგრატ და მოკლა **ა**ლექსანდრე მეფე კახეთისა ძემან მისმან **ქ**იორგი, რომელსა ჳავ გიორგი სახელსდებენ და იქმნა მისწილ მეფედ და დააბრმო ძმადცა თვსი დიმიტრი და თვთ ჳავ გიორგი მოიკლა სიბოროტეთა და ავაზაკთა შ~ა ქართველთა მიერ;

შოკუდა უკუჭ ქართლისა მეფე და ვით მონაზონ ქმნილი.
და მეფე იქმნა მის წილ ძე მისი ზუარსაბ, და ესე ვიდ
1-23 სტრ., 19r

რემე სიტყვაა აქამდის;

სიტყვა მეთორმეტე;

ზუარსაბის მეფობისა და საბამსა იყო ფდ მძლავრება
სპარსთა საქართულოთა ზა, გარნა ზუარსაბის მეფობასა შა
ვერღარა მძლავრობდეს, რ სხვა ვინ გედეონ იქმნა სპარს
თა ზა ზუარსაბ. ვითარ იგი || <note>|| მსაჯულ 2 25</note>დედეონ შადიამსა ზა:
ღ აქა დამადუმებს მე სიმხნე ლუარსაბისა, და მაცხოვრად.
ერისა თვისისა მოცემა მისი ღისა მრთ, რ თუ სადამე ვიტყ
ოდე სიმძნეთა ზუარსაბისთა განვრცნების წერილი, და თუ
სადამე ვსდუმნე არა ღირს დუმილით თანა წარსლვისა არნ
სიმძნენი მისნი: ღ ესე უკუჭ ვსთქუათ მისთვს დაჭე
შმარტი ვსთქუათ, რ მოთხრობაა ზუარსაბისა სიმძნე
თა, ყითურთ მსგავს არს ჭტ მკაბელისა უუდას სიმხ
ნეთა, და სიკუდილიცა მკაბელისა || <note>|| მკაბელ [-]-18</note>უუდასებრ მიიღო.
ბრძოლათა შა უცხო თესლთაგან მეშურნეობასა შა არა თუ,
აზრდილისა სსჯულისასა, ად ჭტისა სარწმუნოებისა ქრისტე
ეს ღვთისა ჩუწნისასა;

ღ მოკუდა რა და წყლული მეფე ლუარსაბ, რომელმან არა ოდ
ეს ჰმონა, და არცა ამონა სამეფოდ თვისი სპარსთა, მეფე იქმ
ნა ძე მისი სიმეონ პლი მის წილ, ხ კახთა ზა იყო მაშინ
ზეონ დიდი ძე ჰავ გიორგისა, რომელმანცა მოჰკლა მამად თვისი:
ღ იმეფა სიმეონ* არა მშვიდობით უცხო თესლთაგან, და უკან
ასკნელ ბრძოლასა შა თურქთა წარიყვანეს ტყუჭდ კოსტა
1-23 სტრ., 19v

ანტინუპოლის და მიიცვალა მუნ, და იქმნა ძე მისი ღიორ
გი მეფედ მისწილ. ზმისსა მეფობასა და იპყრეს
ქყანა ჯავახეთისა, და უარ ყუჭს და დაუტევნეს თვთ მთა
ვარმან ჯავახეთისამან, და სამთავრომან მისმან ოჩი ჩვე
ნი იესო ქრისტედ და იქმნეს მახმედიან, ხ იყო კახთა
ზა მეფედ ალექსანდრე ძე ზეონ დიდისა;

შოკუდა უკუჭ ღიორგიცა მეფე წამლითა უღმრთოდასა.
შაჰაბასისათა, და იქმნა მის წილ მეფედ ძე მისი ზუარ
საბ მეორე ფდ ჭაბუკი ჰასაკითა ხ მოიკლაცა ალექსანდრე მეფ
ე კახეთისა მისა თვისისა კონსტანტინეს მიერ, და იქმნა უკ
ეთური იგი კონსტანტინე მეფედ მკულელი მამისა და მისა
თვისისა ღიორგისა, და მიემსგავსა იგიცა საქმეთა ჰავ გიორგ
ისათა პაპისა თვისისათა, ხ მოიკლა თვთ იგიცა უღმრთო.

კონსტანტინე კახთა მიერ ზაესე ვემე სიტყუა აქამდის;
სიტყუა მეთასამეტე;

უკსთქუათ რა უღმრთოსა კოსტანტინეს მიერ მოკულად
მამისა თვისისა მეფისა ჯლექსანდრე მესამისა, და მისა თვს
ისა ჳიორგისი და მოკლუადცა მისი კახთაგან მეფე იქმნა
შდ უღმრთოდსა კოსტანტინესა იეიმურაზ პლი კახთა ზა.
ხესე იეიმურაზ მის-წული იყო ჯლექსანდრესი მისაგან თვ
სისა მოკულილისა, და ძე კახთა მეფისა ზავითისი; ე მამა
მან ამის იეიმურაზისმან ზავით ძემან ალექსანდრე მესა
მისამან მიულო მეფობად კახთა მამას თვსსა ჯლექსან
1-23 სტრ., 20r

დრეს სიცოცხლესავე შა, და თვთ იქმნა მეფედ, ე არა ჰყოვ
ნა სასჯელმან სამღრთომან, და მოკუდა მეფე კახთა დავით სიცოც
ხლესავე შა მამისა თვსისასა, და მეფედ კახთავე იქმნა ალექსანდრე:
ე შდ სიკუდილისა ჯლექსანდესსა, და უკეთურისა მის კონსტანტი
ნესსა, მეფედ კახთა იქმნა იეიმურაზ პლი, ხესე მის იყო
მეფედ ქართლისა ზუარსაბ მეორე;

შოიწია უკუჭ უღმრთო ჰაჰაბას მეფე სპარსთა კახეთსა
ზა და მოაოხრა კახეთი ვა ზანგთემურ, ეგრეთვე სახედ ამან და სოფე
ლნი, და თვთ ყდ შვენიერი იგი ქალაქი ჳრემი, სადაცა მეფ
ობასა განაგებდენ მეფენი კახთანი, გარდაასახლნა სპარსეთად.
ვა ჰყო ნაბუქოდონოსორ, უერუსალიმსა ზა, და იუდიასა, და ლუ
არსაბ მეფე ქართლისა წარიყვანა ჯსტარაბათად, და მოკლა მუნ
მოშთობისა მრ ხესე ზუარსაბს არა ესვაძე არცაღა ძმად, და აღს
წყდა მეფისა სიმონ პლისა ნათესაობად: შაშინ ქართველთა
წინააღმდეგად სპარსთა მეფისა ჰყვეს მეფედ ქართლისად მეფ
ე კახთა თეიმურაზ პლი. მით რცოლი იეიმურაზისა დად იყო
მეფისა ზუარსაბ მეორისა, და სცხეს მეფედ ეფილისს. გარნა არა
თავს იდვა ესე მეფემან სპარსთამან, ად წარმოგზავნნა ქა
რთლსა ზა ლაშქარნი უთვალავნი, და მოვიდეს მდინარესა ზა
ალგეთისასა, ვინადცა ქართუჭლთაცა შეჰკრიბნეს ლაშქარნი,
ვრცადა ოთხი ათასი: ე მაშინ განრისხდა დი საქართ
ველოსა ზა. და მოსწყდეს ლაშქარნი საქართველოდსანი ოცი ათასი
კაცი, და ივლტოდა მეფე თეიმურაზ იმერეთად. ე ჰყუჭს
1-23 სტრ., 20v

სპარსთა მეფედ ქართლისად სახელით როსტომ ვინმე ფდ მოხ
უცებული ძე ჰაგრატოვანთავე, მახმადიანი. რ მეფესა ქართლი
სასა სიმეონს პლსა, რლი ზემოვახსენეთ, ჰყვა ძმად უმრწმე
სი სახელით და ვით. ესე ზავით წარვიდა სპარსთა მეფისა, და მა
ხმადიან იქმნა, და ცოლი და შვილნი მისნი ყლნივე დაშთეს ᳊ს

პაანად, და ესე როსტომ მუნ იშვა ქალაქსა ისპაანს, და მეფედ
ჰყვეს ესე სპარსთა მემკვიდრეობისა ძლით: და ესე ვ~ემე სიტყუა აქამდის:

სიტყუა მეთათხმეტე:

შეფე უკუჭ ქართლისა იქმნა რა ოსტომ, მისცნა ცი
ხენი ტფილისისანი მეფესა სპარსთასა, და დარღუჭულნი ქალაქთა
ზღუდენი განაახლნა. და იმეფა ვ~რ ოც წელიწად ოდენ, და დიდსა
სიბერესა მიიწია, ხ~ არა ჰყუა ძე არცა ასული. და ძიებადა რა
თამცა ვინ ჰპოვოს **ღაგრატონთაგანი რ~ა** იმემკვდროს. **ღ~**
იყუჭნეს მაშინ **ღაგრატოვანთაგანი** შვილთაგან კონსტანტ
ინე ქართველთა მეფისათა, და ჯეროვან იყო, რათა მათგანმან
ვინმე და იმკვდროს ქართლი. **ისრეთ უკუჭ ძიებასა შ~ა** რა
იყო **ოსტომ** მეფე განიზრახა უკუჭ მემკვდრედ თვსად ყო
ფად ვახტანგის ბაგრატოვანისა ვითარ უკუჭ **ღაგრატოვან**
იყო ვახტანგ მეთათხმეტესა უკუჭ სიტყუასა შ~ა
მოვიხსენეთ რა მეფე ქართულთა **ზავით** ძე მეფისა **კოსტან**
ტინესი ა და ამის დავითისაცა ძმად მოგვხსენებიეს სახელით
ღაგრატ ამას ბაგრატსა მისცა მეფემან **ზავით** სამთავროდ,
რომლისა, სახელი არს მუხრანი: **ღ~** ამის **ღაგრატისა** ძე იყო
1-23 სტრ., 21r

რაკლი, და ძე **რაკლისი Ⴢრჩილ**, ძე **ღრჩილისა ჴახტანგ** ძე
სამე. რომელი იმემკვდრა მეფემან **ოსტომ**, **ღ~** მოკუდა მეფე
იგი **ოსტომ**, და მეფე იქმნა **ღახტანგ** მესამე;
ღმან და იპყრა იმერეთიცა, ოდიში, გური. ქართლი. კახეთი.
ხ~ შირვანი ადრე წარსწყმიდეს კახთა მეფეთა, და შაქისი, რ~ლა
აჯიჩალაბის სამთავრო. არცადა იგი აქუნდათ კახთა მეფეთა
მიერითგან მოაოხრა რა **ჰაჰაბაზ** სპარსთა მეფემან კახეთი: **ღ~**
დასვა კახეთსა შ~ა მეფედ მეფემან **ღახტანგ** ძე თვისი პირმშო
ღრჩილ. და თვთ მეფობდა ქართლსა და იმერეთსა ზ~ა, გარნა ვერდ
არა ეძლო დაპყრობად სამთავროსა ახალ ციხისასა, მით, რ~ თურ
ქთა ეპყრათ იგი: **ღ~** შ~დ ჟამთა **ოსტომის** მეფობისათა,
მეფე კახთა **ღეიმურაზ** ვერღარა დაადგრა კახეთსა შ~ა, რ~ ფ~დ მო
ხუცებულ იყო, და ძე უკუჭ მისი **ზავით** მოკლულ იყო ავაზაკ
თაგან ნადირობასა შ~ა. და ერთი მხოლოდ ძის წული, ოდენ ჰყუა სა
ხელით, **რაკლი**. და დედითურთ წარგზავნა რუსეთად წ~ე მეფისა
ალექსი მიხაილოვიჩისა და აღზარდა რუსეთსა შ~ა ყრმა იგი. რომელ
სა რუსნი უწოდებენ ნიკოლად;

ღ~ მეფე იგი ქართულთა ვახტანგ ფ~დ გონიერ იყო და მკნე.
და ჰქმნამეფობად ოცსა წელსა ბედნიერობით, და პირმშოდ ძე მი
სი წარვიდა კახეთით, რ~ლა მეფე არჩილ, და და იპყრა მეფობად

იმერეთისა ზა შ დ მოკუდა მეფე ვახტანგ და იქმნა მეფედ ძე მისი ოორგი. და ზრჩილ წარვიდა რუსეთად, და მუნ აღესრულა ჟამსა პეტრე პირველისა იმპერატორებისასა, რლისა მენიგა სამნი მოსწყდეს იმპერიასა შა რუსეთისასა, და დაშთა ასული სახელით ზარია რლისა მენიგა სამნი 1-23 სტრ., 21v

მოსწყდეს იმპერიასა შა რუსეთისასა და დაშთა ასული სახელით და სია რომელიცა მოკუდა ჟა ზნა ოანუვნასა ომპერატორობისასა;

ღ ვჰსთქუათ ესეცა რ განუდგა მეფე იგი ქართველთა ოორგი ძე ვახტანგისი მეფესა სპარსთასა, და მიულო მეფობად ქართველთა ოორგის მეფემან სპარსთამან. და მისცა ორაკლის ძის წულსა მემურაზ კახთა მეფისასა აღზრდილსა რუსეთსა შინა და ნიკოლაოს სახელდებულსა რუსთა მიერ. ზაესე ვიდრემე სი ტყვაა აქამდის:

სიტყუა მეათხუთმეტე;

ღ ვ რ იხილა მეფემან საქრთველთამან ოორგი. რ მიელო მეფობად, წარვიდა წინაშე სპარსთა მეფისა, და იხილა რა სიქველე ოორგისი სპარსთა მეფემან ჰყო სპასალარ და მეფობად ცა ქართლისავე მისცა მს, და მეფესა ორაკლის მისცა მეფობად კახთა საკუთარი თვისი. ღ მოკუდა ორაკლიცა მეფე, და მეფეცა ოორგი მოიკლა ბრძოლათა შა ყანდაარს, და იქმნა სპასრთა მეფისა მ რ მეფედ ქართველთა ღოსრო ძმისწული მეფისა ოორგისა და ძე ლეონისი, რომელსა სპასალარობად აქუნდა სპარსთა მეფისა და მეფედ კახთა იქმნა ძე კახთა მეფისა ორაკლისა ზავით; ღ მეფეცა იგი ღოსრო მოიკლა ბრძოლათა შა იგიცა ყანდაარს, და დაშთა ძე მცირე. რომელი იგიცა მოკუდა, და ასული ერთი სახელით ზნა, რომელიცა იმყოფების დღეს სამეუფოსა ქალაქსა მოსკოვს: ღ ვ რ იგი მოკუდა მეფედ ქართველთა ზა ძმად მისი ოესე მა[მა] 1-23 სტრ., 22r

ძე უნდოდსა, და მოიყვანა მან ცოლი ასული კახთა მეფისა ორაკლისი დად მეფისა კახთასა ზავითისი დედად ჩემი: ზა შ დ რაოდენისამე წლისა მეფე ოახტანგ მეოთხე სპარსთა მეფისა მრ სპასალარი იქმნა და მამასა ჩემსა მიულო ქართველთა მეფობად სპარსთა მეფემან, და მისცა ძესა მეფისა ოახტანგისსა ღაქარ: ღ ვ დ შ დ რაოდენისამე წლისა მიულო მეფობად ღაქარს მეფემანვე სპარსთამან და მისცა მეფესა ოახტანგს მამასა ღაქარსასა;

ღ მოკუდა მეფე კახთა დავით. და მეფედ კახთა ჰყო სპარსთა მეფემან ძმად ზავითისი, და ძე ორაკლი მეფისა კახთა სა კონსტანტინე. ვ დ შ დ ორისა. ანუ სამისა წლისა მიულო ქართველთა მეფობად ვახტანგს მეფემან სპარსთამან, და მისცა კახთა მეფესა კონსტანტინეს: ღ ვ რ იხილნა მრავალ

ჯერ სიცრუენი სპარსთა მეფისანი მეფემან **ჩახტანგ**, და თურქნიცა მოვიდეს და იპყრეს საქართველოდ. წარვიდა იმ პერიასა რუსთასა ჟამსა სანატრელისა პეტრე პლისასა ყოვლით ურთ მისით, და მუნ აღესრულა ქალაქსა ასტრახანს; **და** ესე ვიდრე მე სიტყვა აქამდის;

სიტყვა მათექუსმეტე:

ჩარვიდა რა იმპერიად რუსეთად **ჩახტანგ** მეოთხე და უტევა მამა თვისი ნაცვლად თვისად მეფე **ესე** მამა ჩემი, ხ^ნ მაშინ იპყრობდეს ქართლს თურქნი, მოკუდა მამაცა ჩემი, და მოკლეს თურქთა მეფეცა კახთა **სონსტანტინე** და კახთა მეფედ იქმნა **ე**-ურქთა მიერ **ე**-ეიმურაზ მეორე. 1-23 სტრ., 22v

ე^ნ ჟამსა **ე**-ეიმურაზის კახთა მეფობისასა, თურქნი მეფობდეს ქართლსა **ზ**^ა ფაშა იგი ჯავახეთისა. რომელ არს ახალ ციხისა, და მერმე და იპყრა რა ქართლი შაჰნადირ. ხანნი სპარსთანი მეფობდეს ქართლსა **ზ**^ა. **ე**^ნ შდ რაო დენტამე წელთა მისცა მეფობად, ქართლისა შაჰნადირ მეფესა კახთასა თეიმურაზ მეორესა. და მეფობა კახეთისა მესა **ე**-ეიმურაზისა **რაკლი** მეორესა. ხ^ნ იცხო მეფემან **ე**-ეიმურაზ ჩემუღირსისაგან;

ჩ^{იტყოდეთ} ამასცა, ვ^ნ დღესარაივეცა არს ქართლისა პროვინცია, უპყრიეს მეფესა ქართლისასა, უკეთუ არა აღოჯრე ბულ იყო გარნა ქ^ნ ყნა იგი ახალ ციხისა, რ^ლ არს ჯავახეთი, შ^ნ დ მეფისა ქართუჭლთასა ლუარსაბ დიდისა უპყრიეს თურქთა, და არს მუნ ფაშა პ^{ლი} იგი მთავარი მათი **ტ**თაბაგი, რომელიცა განაწესა მთავრად მეფემან **ე**-ამარ ყ^{ლისა} საქართველოდამან. ხ^ნ მთავარი იგი **ს**ახეთისა თურქთა და პყრობადმდე ჰმონებდა მეფესა ქართველთასა:

ე^ნ პროვინცია კახეთისა მესამე უკუჭ ნაწილი არღარა არს დღეს ჯელის ქვეშე კახთა მეფისა. რ^ნ შირვანი ადრ ითგან მიეღო, და შაქისი ჟამითქან შაჰბასისა, ხ^ნ შაქისისა ნაწილი არს ჭარიცა, რომლისა მ^რ აღოხრებულ იქმნა კახეთი ახალთა ჟამთა შ^ა. გარნა რადვეცა აქუს დღეს კახთა მეფესა შენ ა^რნ ყ^{ლნი}:

ჩ^{ჰსთქვათ} ვ^ნ დ ესეცა. ვ^ნ დ **ზედა** **რაკლი** მეორისა. 1-6 სტრ., 23r

რომელ არს მეფედ კახთა. ასული იყო მეფისა ქართველთასა **ჩახტანგ** მეოთხისა და მეფისა **ე**-აქარისი;

ე^ნ **ჩ**-ეუფესა მას საუკუნეთასა. უხრწნელსა.

ე-ხილავსა. **ჩ**-ხოლოსა **ე**-რძენსა დ^ა პატივი. და

ზ-იდება უკუნითი უკუნისამ

დე ამინ;